

Kabiliyetin Mecra Değiştirmesi: Erken Cumhuriyet Dönemi Yazarları İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve Ali Kami Akyüz'ün Düşünüşünde Çocuk Terbiyesi

Hatice KARAKUŞ ÖZTÜRK ¹

Öz

Erken cumhuriyet döneminde, nasıl bir toplum istiyoruz sorusu nasıl bir eğitim istiyoruz sorusundan bağımsız değildi. Genç cumhuriyet hasta adam imajından sıyrılmak ve savaştan çıkan yorgun halka çıkış yolu göstermek için, en önemli reformlarını eğitim alanında gerçekleştirmiştir. Çocuk olunmadan yetişkin olunmuyor kabulü, eğitim politikalarının çıkış noktası olarak değerlendirilebilir. Bu makale, erken Cumhuriyet dönemi eğitim politikalarında özel bir sınırlandırmaya giderek "çocukların terbiyesi" başlığına odaklanmıştır. Çalışma, belgesel tarama yöntemine dayanmaktadır. Cumhuriyet Gazetesinin 1938 ve 1939 tarihli baskılarında, Peyami Safa'nın amcası Ali Kami Akyüz tarafından "Çocuk Terbiyesi" başlıklı otuz iki (32) yazı kaleme alınmıştır. Yazılar "çocukların özellikleri", "ceza", "okul-öğretmen- aile", "irade- itiyat" şeklinde dört temaya ayrılmıştır. İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun "Çocukların Terbiyesi" kitabı, dijital içerikleri desteklemek için değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmada ulaşılan sonuçları özetleyecek olursak; otorite, itaat, disiplin ve düzen, pedagojik kaygılar temelinde irdelenmiş, eşdeğer kavramlar ile açıklanmıştır. Şöyle ki otoritarizm otorite ile itaat-korku ise hürriyet-saygı ile eşlenmiştir. Bu eşlemeye bağlı olarak sert bir disiplin yerine liberal disiplinin detaylarına inilmiştir. Rejime sadakatin korku ile değil hürmet temelli olması, metinlerin geneline hâkimdir. Haksız ceza, oyun/teneffüs hakkının gaspı, çocuklar için hürriyetin kaybıdır. Cılız vicdan eğitiminin yardımcı kuvveti olan ceza, adalet duygusunu beslemeli, çocuğun onurunu kırmamalı ve en son çare olarak düşünülmelidir. Cezanın son durağı olan şiddet/dayak ise yazarlar tarafından reddedilmektedir. Okul âleminin güneşi olan öğretmenler ise sürecin hâkim rolündedir.

Anahtar kelimeler: Çocuk terbiyesi, çocuk pedagojisi, erken Cumhuriyet dönemi, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Ali Kami Akyüz.

Changing the Channe of Talent: Child Education in the Thought of Early Republican Period Writers İsmail Hakkı Baltacıoğlu and Ali Kami Akyüz

Abstract

In the early republican period, the question of what kind of society we wanted was not independent of what kind of education we wanted. The young republic realized its most important reforms in the field of education in order to get rid of the image of a sick man and to show a way out to the war-weary people. The assumption that one cannot be an adult without being a child can be considered the starting point of educational policies. This article focuses on the "upbringing of children" by making a particular limitation in the educational policies of the early republican period. The study is based on the documentary survey method. In the 1938 and 1939 editions of Cumhuriyet, Ali Kami Akyüz, Peyami Safa's uncle, wrote thirty-two (32) articles titled "Child Terbiyesi." The articles are divided into four themes: "characteristics of children," "punishment," "school-teacher-family," and "willpower-impulse." İsmail Hakkı Baltacıoğlu's book "Children's Terbiyesi" was evaluated to support the digital content. To summarize the study's results, authority, obedience, discipline, and order were examined based on pedagogical concerns and explained with equivalent concepts. Namely, authoritarianism was equated with authority, and obedience-fear was equated with freedom-respect. Based on this equation, liberal discipline was elaborated instead of harsh discipline. Loyalty to the regime is not based on fear but on reverence.

Key words: Child upbringing, child pedagogy, Early Republican period, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Ali Kami Akyüz.

Atıf için / Please Cite As:

Karakuş Öztürk, H.(2023). Kabiliyetin mecra değiştirmesi: erken cumhuriyet dönemi yazarları İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve Ali Kami Akyüz'ün düşünüşünde çocuk terbiyesi. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 8 (2), 178-197. Doi: <https://doi.org/10.58648/inciss.1371601>

¹ Doç. Dr. – Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, hkarakus1946@gmail.com,

 ORCID: 0000-0002-9929-3637

Giriş

Medeniyetler için değer üretiminin öznesi çocuklardır. Bir medeniyet çocuk yetiştirme formasyonuna hâkim değilse, iddiasız, gelip geçici olma riski ile karşı karşıyadır. İnsanın bir soy ileri varlığı olan çocuk bu nedenle medeniyet düşüncesinin tam merkezindedir. Birçok medeniyet özelinde düşüncecek olursak, güçlü tarihi figürler unvanlarını çocukları üzerine tapulamış ve topraklarını onlar ile eşlemiştir. Bu nedenle, tarihi figürlerin yumuşak karnı hep çocukları olmuştur. Çocuk bazen intikamın, bazen gücün, bazen korkunun bazen nefretin bazen de kahramanlığın sembolü olarak tarihin kayıtlarına geçmiştir. Benzer bir durum devrim dönemleri için de geçerlidir. Her devrim, değişimin vasiyetnamesini çocuklara bırakmış ve çocukları uzun soluklu bir hikâyenin öznesi yapmıştır. Bu sebeple, hangi dönemi kazırırsanız altından mutlak surette bir çocuk hikâyesi çıkacaktır. Çünkü çocuklar birer taşıyıcıdır ve sistemin bütün hikâyesi onlara zimmetlidir. Güçlü (2016:1) çocukluğun bir inşa süreci olduğuna ilişkin pek çok görüş olduğu bilgisini aktarmaktadır.

Ülkeler için değişmek ve dönüşmek zorlayıcıdır. Güçlü ya da gürbüz çocuk, en çok da bu yılların bir refleksidir. Büyük bir değişim fırtınasından çıkan toplumun, az hasarla yol alabilmesi için bu değişimi sahiplenecek küçük vatandaşlara ihtiyacı vardır. Yüz yıllık tarihine imparatorluk ve cumhuriyet fikrini yerleştiren ülkemiz tarihi, en çok da eğitim ile ilgili reformlara sahiptir. Cumhuriyet bir devam rejimi değildi. Büyük ve köklü bir yeniliğin adıydı. Ve büyük dönüşümlerin büyük sorunlara gebe olabileceği de tahmin ediliyordu. Bilindiği üzere tarih her devirde sorunlarını eğitime havale etmiştir. Nasıl bir toplum istiyoruz sorusu nasıl bir eğitim istiyoruz sorusundan bağımsız değildir bu sebeple. Cumhuriyetin kabullerine uygun bir toplumsal yapı mekanizmasının inşası için, aile, eğitim, din, ekonomi, hukuk gibi yapısal bütün unsurlar yeniden gözden geçirilmeliydi.

Büyük bir savaştan çıkan genç cumhuriyetin insan sermayesinde ciddi kayıplar vardı. Ülkenin yeniden inşası kültürel ve sosyal sermaye yatırımlarının başarısına bağlıydı. Bu nedenle eğitim, ülkenin varoluşunun anahtarı idi. Dönemin eğitim felsefesi insana yatırım yapmak (Karakulah, 2021:55), ruhun derinden işlenmesi (cultura animi) (Coşkun, 2011:43-44) ve büyük işler yapacak insanları yaratmak (Gündüz, 2021:16) şeklinde özetlenebilir. Batı dünyasının ülkemize, no man's land (sahipsiz-insansız ülke) (Erdem, 2021:13) olarak seslenmesi, bu girişimi bir devlet politikası haline getirmiştir. Öte yandan dış dünyada oluşturulan ve cumhuriyet kadrolarına miras kalan "hasta adam" imgesi de, eğitim kurumunun sil baştan ele alınmasına zemin hazırlamıştır (Kayaalp, 2015:152).

Cumhuriyetin modernleşme biçimi üst yapısalıdır. Yeni devlet, yurttaşlık kültürü ve modern insan için eğitim, önemli bir araç olup, diğer yapısal unsurlara göre çok daha belirleyiciydi. Devletin eski gücüne kavuşması için modern eğitimin toplumsal, siyasal ve ekonomik çıktılarına ihtiyaç vardı. Çünkü cumhuriyet yeniydi ve varlığını sürdürme endişesi taşıyordu. Atatürk değişim çağrısını 1 Mart 1922 tarihinde Meclis'in üçüncü toplanma yılını açarken (Çelebi ve Asan, 2013:143) "hükümetin en önemli ödevi milli eğitim işleridir" vurgusu ile yapmıştır. Bu çağrı karşılıksız kalmamış ve 1923'ten itibaren idari ve yasal boyutta sayısız düzenleme yapılmıştır.

Bir devletin politik başarısı için eğitim başat aygıtlardan birisidir. Yavaş ve Hamarat'a göre (2021:3) bu durum sadece baskıcı rejimler için değil çocuklara politik katılım bilinci kazandırma amacıyla olan sistemler için de geçerlidir. Yazarlar (2021:8-15) eğitim ve politika ilişkisinin değişen hikâyesini dört ana başlıkta topluyor. Yönetici vasıflı insan yetiştirme, ulus inşası amacıyla insan yetiştirme, politik endoktrinasyon, politik katılım bilincine sahip insan yetiştirmek. Sel ve Sözer ise (2021:138) ilgili çalışmalarında yeni kurulan devletin vatandaşlık eğitimi ile bireyleri sadık, milliyetçi, itaatkâr, edilgen bir kimlikle yapılandırmasını yeni rejimin konsolidasyonu, geçmişin izlerinin silinmesi, toplumun modern bir anlayış ile inşa edilmesi ve devletin bekasına verilen önem sebebiyle doğal ve dönemin refleksine uygun bir gayret olarak değerlendirmektedirler.

Özta'n'a göre (2011:77) çocuklar daha ilk yıllardan yurttaşlık, ulusçuluk ve nüfus siyasetinin² merkezine yerleşmiştir. Yükselen ulus devletler, sanayileşme, işbölümü, nüfus hareketleri, kentleşme, kapitalizmin gelişimi, özel mülkiyet gibi gelişmelerin toplamı, çocukluğu önceki dönemlerden farklı bir boyuta taşımıştır. Bu gelişmelere ek olarak çocuk pedagojisi, çocuk sağlığı, çocuk psikolojisi ve okullaşma, bu yeni gelişmelerin başat nedenleri arasındadır (Öztürk Karakuş, 2017:265). Bu yönüyle ulus devletlerin gelişimi ile çocukluk arasındaki temas önemli bir hal almıştır. Şöyle ki Bumın'e göre (2013:57) ulus devletlerin Fransız devriminin değerlerini topluma kabul ettirebilmeleri için modern eğitime ve okullara ihtiyacı vardı. Bu yönüyle aydınlanmayı okul ve eğitim yoluyla önce çocuklara sonra da halka ulaştırmak gerekliydi. Modern çocuğu okullar ile inşa etme amacında olan ulus devletler, böylece yetişkin ve çocuğu da birbirinden ayırmış olacaktı (Onur, 2007:27). Kartal (2018) ilgili çalışmasında devletin gücünü topluma gösterebilmek için okulun önemli bir ideolojik araç olduğunu belirtmektedir. Yazar çalışmanın bütününde çocuklar üzerinde kamunun tasarruf hakkını nasıl kullandığının geniş çaplı bir analizini yapmaktadır.

Köksal ise (1997:8, 12) ilgili yazısında ulus inkılabını gerçekleştirmek için geçmişten "sarfi nazar" etmeli, geçmiş (ulus öncesi) dönemlerin bugünü tehdit eden toplumsal bağlarını unutmali, geçmişin de bir iç tutarlılık ve tamlık dönemi olabileceği göz ardı edilmelidir tezini işliyor. Bu anlamda çocukluk (mazi) bastırılmalıdır. Köksal'ın ilgili yazısından devam edecek olursak, yeni ulus devlet bir kalkınma seferberliğine girmiştir. Bu süreçte iki anahtar kavram vardı. İlki üretim ikincisi ise faydadır. Tahmin edileceği gibi çocuğun üretime katkısı yoktur. Ancak aynı çocuk, faydalı olabilir. Yani çocuğun üretken bir yetişkin olması ve ulusal kalkınmaya fayda sağlaması için eğitilmesi gereklidir.

Cumhuriyet dönemi eğitim anlayışı üzerine çok söz söylemek mümkün. Bu çalışma özel bir sınırlama ile dönemin eğitim anlayışında "**terbiye**"nin detaylarına odaklanma amacına sahiptir. Bu sebeple literatür ve veriler terbiye üst başlığına göre şekillenmiştir. Çalışmanın ana kaynağı olan nekistanbul, "**Gazeteden Tarihe Bakış**" projesi ile dönemin hafızasını okuyuculara açmıştır. İstanbul üniversitesi tarafından geçtiğimiz yıllarda erişime açılan bu dijital arşivlerin (gazetelerin) analizi yapılmıştır. Analiz edilen yazılar, eğitimcilerden halka giden haber mektupları (Özçağlayan, 153) şeklinde değerlendirilebilir.

Yöntem

Çalışma belgesel tarama yöntemine dayanmaktadır. Belli bir amaca uygun kaynakları bulma, okuma, not alma ve analiz etme (Karasar, 2005) işlemine dayanan bu yöntemde, içerik analizi ve tematik analiz sıklıkla kullanılmaktadır (Sak vd., 2021:236). Cumhuriyet gazetesinin 1938 ve 1939 tarihli baskılarında, Peyami Safa'nın amcası Ali Kami Akyüz tarafından "**Çocuk Terbiyesi**" başlıklı otuz iki (32) yazı kaleme alınmıştır. Makalenin sınırları dikkate alındığında bütün yazılara ayrı bir başlık açmak imkânsızdır. Bu sebeple yazılar dört temada (çocukların özellikleri, ceza, okul-öğretmen-aile, irade-ittiyat) toplanmış olup, benzer yazılar aynı başlıkta değerlendirmeye alınmış, bazı yazılara ise sadece atıf yapılmıştır. Aynı başlık adı altında bir seri olarak kaleme alınan yazılar ise (Mekteplerde Ceza I, Mekteplerde Ceza II, Mekteplerde Ceza III) tek bir başlıkta notlandırılmıştır³. Baltacıoğlu'nun çocuk terbiyesine yönelik saptamaların yer aldığı "**Çocukların Terbiyesi**" kitabının, dijital içerikleri destekleyeceği düşünülmüştür. 1948 tarihli 36 sayfalık kitabında Baltacıoğlu, çocuğun üstün yararı için terbiyenin pedagojik ilkelerini, özgün anlatımı ile detaylandırmaktadır. Analizi yapılan yazılar, Baltacıoğlu'nun saptamaları dikkate alınarak değerlendirmeye alınmıştır.

² Cumhuriyet dönemi Pronatalist politikaları için bkz: Öztürk, Hatice Karakuş (2021). Pronatalist Kültürde Çocuk Olmak, 1929-1940 Yıllarına Ait Gazete Haberlerine İlişkin Bir Deneme, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C: 50, S: 2, 965-1002.

³ Analizi yapılan yazılar siyah ile işaretlenmiştir.

Tablo 1. Analizi Yapılan Gazete Yazıları

Temalar	İlgili Gazete Yazıları
Çocukların özellikleri	Pısırık çocuk, Tenbel (tembel) çocuk, Hırçın çocuklar, Geveze çocuklar, Alınan çocuklar, Yaşa göre devreler ve tipler, Marazi temayüller
Ceza	Mekteplerde Ceza I, Mekteplerde Ceza II, Mekteplerde Ceza III, Dayak cezası, Cezasız Terbiye Sistemi ve Anormal Çocuklar, Otorite ve Otoritarizm, Baba hakimiyeti ve dayak, Ceza nasıl olmalı?, Tarihe gömülen cezalar.
Okul, öğretmen ve aile	Mektedir disiplini, Mektep otoritesi, Mürebbinin kaliteleri, Mektep âlemi, Aile disiplini, Küçüklerime açık mektup, Teşvik yolları, Karakter farkları
Çocuk, oyun, kamp	Kamp hayatı, Küçüklerin kampları, Çocuk bahçeleri, Oyun hakkı, Tabiat ve biz
İrade, itiyat	İrade terbiyesi, İtiyadın rolü

İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun Çocuğun Terbiyesi Üzerine Görüşleri

Terbiye sözcüğünün “eğitim, görgü” (Türkçe Sözlük, 2011:2328) şeklinde bir açılımı vardır. İnsan grupları, tarihin her döneminde kendi bilgi, tecrübe ve ihtiyaçlarına göre bir terbiye anlayışı yaratmıştır. Yaklaşık beş yüz yıllık bir birikime sahip olan Osmanlı imparatorluğunda da çocuklar terbiyeden mahrum değildi. Ancak bu birikim, cumhuriyetin esaslarına ters düşmekteydi. Büyük insan yığınlarını ilgilendiren konularda, köklü bir birikime sahip olanın yerine yeni bir şeyler getirmek zordur. Genç cumhuriyetin, hayatı yeniden üretmeye ve olgunlaşmaya duyduğu ihtiyaç yeni bir usulü gerektirmekteydi. Peki, eğitime işi bundan sonra nasıl olacaktı?

Baltacıoğlu 1948 tarihli “*Çocukların Terbiyesi*” kitabında bu soruya özgün cevaplar vermektedir. Farklı temalar ile çocuğun üstün yararı için anne baba tutumlarından terbiyenin pedagojik ilkelerine kadar pek çok konuya farklı bir bakış açısı ile yaklaşan Baltacıoğlu'nun, terbiye ile ilgili görüşlerine yer vermeden önce terbiyeye neden ihtiyaç vardır? Sorusuna yönelmek faydalı olacaktır.

Köksal'a göre (1997:7) Baltacıoğlu cumhuriyetin eğitim politikalarında etkili olan çekirdek kadroda yer almaktadır. Bu kadrolar için homojen yapıdaki milleti inşa etmek (Levend, 1940:49-50) bir memleket meselesi idi ve imparatorluğun çocuğa yüklediği anlam kabul edilemezdi. Şöyle ki patriyarkal toplumda çocuk babasının eşyasıdır. Aile reisi olarak baba hem öğretmen hem baba hem hâkimdi (Akyüz, 25 Nisan 1939). Osmanlı ailesinde babanın hukuki denetim ve velayeti altında olan çocuk, baba çizgisinde bir aidiyet ile doğardı (Ortaylı, 2009:83). Osmanlıdan Tanzimat'a geçen süre içinde çocuk ve çocukluk yoktu (Öztan, 2011) yorumunu yapabiliriz. Bu nedenle çocuk pasif ve daha çok alıcı bir rolde idi (Ortaylı, 2009:84, 88). Ortaylı'ya göre çocuğun toplumsal kültüre uyumunu sağlayacak olan iki davranış itaat ve edebin öğretilmesidir. Bekir Onur'un (2005:262-275) ilgili çalışmasında “büyüklerine karşı gelen taş olur” sözü, dönemin özet söylemi olarak düşünülebilir. Yetişkinler dünyasına uyum göstermenin bedeli, otorite için sevginin feda edilmesidir. Çünkü yazara göre, otorite kurmanın en iyi yolu sevgiyi gizleyip, korku duygusunu öne çıkarmaktır. Bu tercihe bağlı olarak imparatorluk döneminde korku ve dayak tercih edilen usullerdendir. Umacı, hamam anası, çarşamba karısı, gulyabani, kesik baş, cin, peri, cadı, şeytan gibi hayali tipler ile çocukların ruhsal ve bedensel olarak varlıklarına ipotek konulmuştur.

Köksal ilgili yazısında (1997:7-9) Cumhuriyet dönemi yeni çocukluk anlayışının unutulmak istenen mazi ile özdeş olduğu yorumunu yapıyor. Yazara göre Baltacıoğlu'nun düşüncesi de bu yöndedir. Bu anlamda amaç hem çocukluğu ulus lehine terk edilmesi gereken bir dönem hem de yaşatılması gereken, kendi içerisinde bir değer düşüncesi öne çıkıyor.

Baltacıoğlu'na göre terbiye sosyal kimliğin inşasında başat bir role sahiptir (Köksal, 1997:9). Öyle ki terbiye, çocuğu toplumun ihtiyaçları özelinde işler ve dönüştürür (Baltacıoğlu, 1948, Baltacıoğlu, 1932'den akt: Başboğa, 2018b:159-165). Terbiye bireylerin icat ettiği bir konu değildir ve metaforik bir anlatım ile terbiyeyi “hayata sormak” şeklinde açıklanıyor.

Baltacıoğlu'nun çocuk terbiyesine yönelik saptamaları, ulus devletin kaygılarından bağımsız değildir. (Köksal, 1997:7). Bu kaygı terbiyenin milli olma özelliğini de beslemekteydi. Gökalp'a

göre terbiye, kültüre olan uyumu kolaylaştırmaktadır. Bu sebeple terbiye milli olmalıdır (Gökalp, 2018:57). İyi vatandaşın devlet ve toplumla ilişkisi de uyumlu olacaktır (Şerifsoy, 2013).

İyi vatandaş olma ideali “çocuk kimindir?” sorusunu da öne çıkarmaktadır. Yılmaz’a göre (2016:36) çocuğun iyi vatandaş olma görevi, Osmanlıdan cumhuriyete miras kalmıştır. Ve çocuğun vatandaş olma yolundaki sorumluluğu için devlet mekanizması aktif olmalıdır. Ali Kami Akyüz konuyla ilgili bir yazısında çocuğun ailenin olmadığı gibi devletin de olmadığını da toplum için dünyaya geldiği tezini işlemektedir. Yazara göre çocuk ebeveyn ve okuldan aldığı terbiye ile değerli bir vatandaş ve gürbüz bir asker olacaktır. Bir diğer isim Kazım Nabi ise, ana babaya ait olan çocuğun sorumluluğu ancak devlet aygıtı ile yerine getirilebilir tezini işliyor. Bu nedenle yazara göre çocuk kamusal bir öznedir. Durkheim Eğitim ve Sosyoloji (2016) kitabında eğitim bir dereceye kadar devlete teslim edilebilir fakat devlet bu yetkiyi tekelleştirmeye dönüştürmemelidir savunusu yapar.

Baltacıoğlu “*Çocuğunuzu tanımakla işe başlamalısınız*” (1948:9-15) ve “*Çocuk nedir öğrenmeye çalışınız*” (1948:15-17) başlıkları ile çocuk nedir/ne değildirin yanıtını veriyor. Yazara göre, çocuk fizik bakımından güçsüzdür. Çocuk ruhu ruhların en zengini ve sonsuzudur. Bu ruh henüz hiçbir şey olmadığı gibi her şey olmaya susamıştır. Ve çocuk bir yetenek haznesidir. Yazara göre çocuk için ruhun coşkunluğu ve gövdenin yoksulluğu sebebi ile bir trajedi söz konusudur. Çocuk her şey olmak ister ama elinden bir şey gelmez. Bu nedenle ağlama, hırçınlık, onun doğal halidir. Öte yandan çocuk kendisine yetici bir içeriğe sahiptir. Kendine göre keskin bir mantığı, ihtisası, amacı, girişim ve takip enerjisi vardır. Hatta son derece kurnaz, diplomat ve azgın bir yaratıktır. Neticede çocuk insanın ilkel hali değil, bir soy ileri varlığıdır.

İki özellik yazara göre çocuğun karakterini belirler (Baltacıoğlu, 1948:9-17). Son derece muhafazakârlık ile ileri derece inkılapçılıktır. Çocuklar hayatlarının ilk izlerini kaybetmezler ancak yeni izler kazanmaya da açıktırlar. Çocukta hem ferdi hem de kolektif arzular vardır. Yazarın deyişi ile çocuk hem bir hayvan hem de melek yapısına sahiptir. Bu iki kuvvet her insanda olduğu gibi çocukta da vardır ve çatışması kaçınılmazdır. Çocuğun dünyasında olan hareket, hayal, oyun, yalan, dram ilerideki hayatına hazırlanma girişimleridir. Çocuk ne bir hayvan ne bir yabancı ne de bir adamdır. Çocuk sadece bir şeye benzetilebilir. Kitaptaki ifadeye sadık kalacak olursak, çocuk yine kendisine yani çocuğa benzetilebilir.

Bahsi geçen bu özellikler çocuk terbiyesinin de çıkış noktasını oluşturmaktadır. Öğretmeni ve ebeveyni tarafından bilinen bir çocuğun terbiye edilmesi kolay olduğu kadar keyiflidir de. Yazara göre bir çocuğu terbiye etmek ona huy kazandırmak ile eşdeğerdir. Terbiye yalnız başına ne bilgi ne de duygudur. Belki beceri ve yapıcılık (karakter) olarak yorumlanabilir (Baltacıoğlu, 1948:9).

Baltacıoğlu toplum hayatı (aile, meslek, şehir, millet hayatı) yaşamayanların terbiye edilemeyeceği saptaması ile toplum ve terbiye arasındaki ilişkiye güçlü bir atıf yapıyor. Yazar doğal benzetmelerden hareketle ağaç ve bahçıvan örneği üzerinden düşüncelerini olgunlaştırıyor. Şöyle ki bahçıvan “şu elma ağacına elma nasıl verdirmeli? demez. Çünkü elma ağacı zaten elma verecektir. Kritik soru “ağaca nasıl yardım etmeli?” olmalıdır. Çocuklar da yazara göre ağaç gibidir. Çocuk bu anlamda terbiye edilmez, o terbiyesini aslında kendisi yapar. Öğretmen terbiye etmez ancak çocuğun kendini terbiye etmesi, yetiştirmesi ve güç ve karakter kazanması için destekçidir. Yazarın ifadesi ile ağaca yabancı bir yemiş dışarıdan kazandırılmayacağı gibi bir çocuğa da yabancı bir huy dışarıdan kazandırılmaz. Yabancı bir yemiş ağaçta nasıl yapmacık kalırsa yabancı bir terbiye de çocukta yapay kalacaktır. Bu terbiye eğretidir ve gerçekte yüz yüze kaldığında düşecek bir maske gibidir. Yazara göre çocuk sosyal bir ağaçtır. Bahçıvan nasıl ki çekirdeği yetiştirebileceği bir toprağa koyar, gübre verir ve etrafındaki zararlı otları temizler ise, çocuklar da bir toplum içine dikilmeli, ona sosyal azıklar verilmeli ve özellikle de etrafındaki yabancı otlar ayıklanmalıdır. (Baltacıoğlu, 1948:9-10, 15). Kısacası bahçıvanın çekirdeği uygun bir çevreye yerleştirilmesi gibi çocuğun çevresinde yer alanların da çocuğa uygun çevresel koşullar hazırlanması gerekir.

Baltacıoğlu'na göre çocuk terbiyesinin on (10) altın kuralı vardır. Özetle (Baltacıoğlu, 1948: 12-14):

- ✓ Terbiye çocuk doğduğu anda başlar.
- ✓ Çocuk her şeyi küçük yaşta öğrenir.
- ✓ Çocuk harekete ve faaliyete muhtaçtır. Çocuğun her şeyle oynamasına izin verilmelidir. Başka türlü büyümesi mümkün değildir.
- ✓ Çocuk da büyükler gibidir. Hakkını ve hürriyetini bilir. Hürriyet insanın doğal ve sosyal gelişimi için zorunludur. Bu şartlar çocuktan esirgenir ise çocuk asi ve kötü olur. Nitekim baskı içinde iyi insan yetişmez.
- ✓ Doğru konuşulduğu müddetçe çocuklar her şeyi kolayca öğrenebilirler.
- ✓ Çocuklar kadar öğrenmeye ve bilgiye açık bir canlı yoktur. O nedenle çocuğa her şeyi öğretmek ve doğruyu söylemek gerekir.
- ✓ Çocuklara cin, peri, şeytan gulyabani gibi varlıklardan bahsetmemek gerekir. Öğretmen ve ebeveynin görmediği ya da bilmediği şeyleri bilir gibi davranması sadece çocuğu bozacaktır.
- ✓ Çocuklar yazarın ifadesi ile samimiyete âşıktır.
- ✓ Çocuklar dövülmemelidir. Çünkü dayak cennetten çıkmıştır anlayışı yanlıştır. Dayak bir azap, hakaret ve zulümdür. Dayak bir terbiye aracı değil emperyalist bir devletin insanına uygulayacağı bir zulüm aracıdır. Dayak terbiye etmez çocuğu korkutur ve bozar.
- ✓ Tekniksiz bahçıvanlık olmayacağı gibi tekniksiz terbiye de olmaz. Çocuğu terbiye edenin az biraz psikanaliz bilmesi gerekir.

Baltacıoğlu, farklı anne baba tutumları üzerinden, çocuğun gelişim öyküsünün detaylarını da vermektedir. Çocukları cansız eşya gibi anlayan ana babalar için çocuk orijinal bir şahsiyet değil, taş gibi cansız bir şeydir. Dövülebilir hatta gerektiğinde kaldırılıp atılabilir. Bu gruptaki aileler için çocukların öleni ölür kalanı kalır. Santimental ana baba tipi ise duygu taşkınlığı ile birlikte akıl eksikliği de yaşayan ebeveynleri anlatır. Bu gruptaki aileler çocuklarını çıldırması severler. Yazara göre sevgi çocuğun varlık kazanmasında önemlidir ancak her şey değildir. Çocuğun var olması daha önce de vurgulandığı üzere, ağacın var olmasına benzer. Şöyle ki her ikisi de zaruretlerin eseri olduğundan daha çok akıl işidir. Hatta yazar, bu düşünceyi daha ileriye taşıyarak ana babanın görevi çocuğu sevmek değil onu yetiştirmektir yorumunu yapıyor. Modern ana baba tipi için ise beş noktaya dikkat eder. İlki çocuk terbiyesinde amaç, içinde yaşayacağı toplumun ana babalık, yurttaşlık, askerlik, pilotluk mühendislik gibi gerçek mesleklerinden birinin şahsiyetini kazandırmaktır. İkinci olarak çocuğu terbiye etmek için onu gerçek bir aile ve meslek çevresi içine koymak gerekir. Zira çocuk sözle terbiye edilemez. Üçüncüsü ise çocuklar toplumun gerçek görevlerini bizzat ve bilfiil yapmalıdır. Dördüncü nokta ise çocuklar bir eser vermelidir. Son olarak yazara göre çocuklar selam vermek, görüşmek, mektup yazmak, ağaç dikmek, harita kullanmak, kitap okumak, kütüphane sahibi olmak, elbisesini temiz tutmak ve yıkamak gibi gereklilikleri öğrenmelidir (Baltacıoğlu, 1948:5-7).

Hürriyet ve düzen çocuk terbiyesinde iki vazgeçilmez ilkedir. Çocuğun emmek, yemek yemek, yatmak, yıkanmak, giyinmek gibi düzen ile ilişkili olan yaşantıları vardır. Belli aralıklar ile düzenli olarak emzirilen çocuklar, hırçınlaşmaz, ağlamaz. Çünkü çocuk bilir ki emme vakti gelince ihtiyacı karşılanacaktır. Bu ilke tüm çocuklar için geçerlidir. Ebeveynler yazara göre, düzen ve keyfiyet ikileminde kalabilirler. Çocuğun keyfi karşısında güçlü bir irade göstermek kritik önemdedir. Öte yandan çocuğa zarar verecek her şey ayıklandıktan sonra hürriyet dolaşıma sokulmalıdır. Çocuğa hürriyet vermek her şeyine olur vermek anlamına gelmiyor. Çocuk varlık kadar yokluğun da bilgisine sahip olmalıdır (Baltacıoğlu, 1948:23-24, 26).

Son olarak Baltacıoğlu dayağa insani olmadığı için değil, antipedagojik olup, terbiye etmekten aciz olduğu için karşı çıkmaktadır. Çocukta istenmeyen davranışlar, işin uzmanı tarafından arayıp bulunmalıdır. İşte bunun adı terbiyedir. Hastalık karşısında nasıl ki hiddet, şiddet, ceza etkisiz

kalıyor ise terbiyesizlik karşısında da şiddet, hiddet ve ceza etkisiz olacaktır. Yazara göre terbiyenin sırrı sevgidir. Dayak çocuğun canını acıtır, şerefini azaltır, onu korkutur ve sonunda da dayak atana düşman yapar (Baltacıoğlu, 1948: 29-30, 32-33). Yapılacak şey, kusurun neden ileri geldiğini bulmaktır. Hastalıklar gibi terbiyesizliklerin de derin ve gizli sebepleri vardır. Ve bunlar bulunmadıkça iyileştirilmesi mümkün değildir.

Ali Kami Akyüz'ün "Çocuk Terbiyesi" Köşesinde Yer Alan Yazıların Analizi

Genç Cumhuriyet vatanını seven, devletine karşı görev ve sorumluluklarının bilincinde olan iyi insan iyi yurttaş yetiştirme ideali için (Yamaner, 1999:108) eğitime özel bir önem atfetmiştir. Atatürk'ün söylev ve demeçleri ile Cumhuriyet dönemi eğitim kurultayların tümünde, bu beklentinin dile getirildiğini söyleyebiliriz. Çocukların küçük yetişkinler olduğu düşüncesinin terk edilmesi ile birlikte, çocuk özellikli bir yaş grubu olarak formüle edildi. Ve büyük bir değişimin arifesinde olan çocukların eğitimi de doğru olmalıydı. Bu kaygılarla yola çıkan eğitimciler kendilerine açılan alanlar üzerinden eğitimi konuştular. Bu kaygıya sahip olan isimlerden birisi de Peyami Sefa'nın amcası Ali Kami Akyüz'dür. Canbaz, (2018:231-234) ilgili çalışmasında Akyüz'e ilişkin detaylı bilgiler vermektedir. Akyüz yazı hayatını geniş bir yelpazede sürdürmüş, edebiyat ve farklı alanlarda çeşitli çalışmalara imza atmıştır. Yazarın edebiyata olan ilgisi Servet-i Fünun dönemine denk gelmektedir. Yaşadığı dönemin tarihi meselelerine kayıtsız kalmayan Akyüz, eserlerine de bu tercihini yansıtmıştır. Yazar tercüme çalışmalarına çok genç yaşta başlamış ve edebiyatımıza önemli bir katkı sağlamıştır. Aynı zamanda eğitimci ve pedagoğ olan Akyüz, öğretmenlik yapmış ve yabancı dil eğitimi üzerine yazılar ve ders kitapları kaleme almıştır. Ali Kami Akyüz yazı hayatını, ömrünün sonuna kadar aktif bir şekilde devam ettirmiştir.

Ali Kami Akyüz'ün farklı akademik mecralarda kaleme aldığı yazılar, çocukluk ve millet olmak arasındaki ilişki, çocuk olmadan büyük olunmuyor şeklinde özetlenebilir (Akyüz, 14 Ağustos 1938). Yazarın, Cumhuriyet gazetesinde yaklaşık iki yıl düzenli olarak kaleme aldığı yazıları bu iki düşünce üzerine bina etmiştir. Dijital ortamda erişimi sağlanan otuz iki (32) yazı, beş (5) temaya ayrılmış ve analiz edilmiştir.

Tema 1: Çocukların özellikleri

Şekil 1. Çocukların Özellikleri Bakımından Çocuk ve Terbiye Yazıları

1. Ali Kami Akyüz, *Pısrık çocuk*, Cumhuriyet Gazetesi, 1938, 27 Eylül.
2. Ali Kami Akyüz, *Tenbel çocuklar*, Cumhuriyet Gazetesi, 1938, 20 Birinci Teşrin.
3. Ali Kami Akyüz, *Hırçın çocuklar*, Cumhuriyet Gazetesi, 1938, 21 Ağustos.

Akyüz'e göre pısrıklık bir hastalıktır ve bu gruptakiler yazarın ifadesi ile "*tazyik altında ezilmiş*" çocuklardır. Baltacıoğlu da benzer şekilde çocuğu trajedi ile özdeşleştirmektedir. Çocuğun ruhunu zenginlik ve sonsuzluk ile eşleyen yazar, bir yetenek hazinesi olan çocuğun gövdenin yoksunluğu ve ruhun henüz bir şey olmaması nedeni ile bir trajedi ile karşı karşıya olduğunu düşünmektedir. Akyüz ise bir başka yazısında (Akyüz, 21 Mayıs 1939) çocuk için tahayyülü çok muhakemesi az ifadelerini kullanıyor. Ve bizlerin realiteyi kavrayan zihnimiz ile çocuğun peri masallarından hoşlanan geniş hayali arasında büyük bir yarıklık vardır. Pısrık çocuk yazısında yazar, kontrolü kolaylaştırdığı için mahzunluğun tercih edildiği tezini işliyor. Zekâsı ve kabiliyeti bu özelliği nedeni ile felce uğrayan çocukların miskin, aciz, beceriksiz, cüretsiz, korku,

mahcubiyet gibi davranışlar göstermesi ise yazara göre kaçınılmazdır. Sonuçta çocuk için, zekâya rağmen yaşanan mağlubiyetler vardır. Bu gruptaki çocuklar, misafirlikte yemek değil dayak yerler. Ve kişiliklerini bu nedenle gösteremezler. Örneğin, insanlara karıştığı zaman yalnız kalmak isterler. Çevresindeki diğerlerini rahatsız etme korkusu, bu çocukların haklarına gölge düşürür. Pısrıklığı nedeni ile manen ölümü gerçekleşen bu çocuklar, bütün kabiliyetlerine rağmen unutulurlar. Unutulan çocuklar kıyaslama yaparak kendilerini bulmak isterler. Akyüz'e göre, çocukların yaşadığı bu sorun alıştırtılma ve yetiştirilme tarzından kaynaklı bir sonuçtur. Çözüm ise çocukların ilk etapta evde yemek yemeyi ve söz söylemeyi öğrenmeleridir. Çocuklar çok küçük yaşlarda oldukça meraklıdırlar. Bu gelişim özelliğinden dolayı çocuk, konuşmaya özellikle teşvik edilmeli ve soruları gereksiz denilerek geçiştirilmemelidir. Böylece çocuk söz dinlemeyi öğrenme, bekleme, sırası gelince konuşma becerilerin tümünü kazanacak ve iç dengesine kavuşacaktır.

“Tembel çocuklar” yazısında Akyüz, hayatın başlangıç yıllarında yaşlarına uygun zorluklara alıştırtılmanın, beden, kafa ve ahlak terbiyesi gibi üç kefeli terazide dengede kalmak için gerekli olduğu tezini işlemektedir. Yazarın özgün anlatımı ile **“düşman mikrop hangi cepheyi zayıf bulursa oraya hücum eder. Zayıf tarafından nakavt olan boksör kuvvetli taraflarını da kaybetmiş demektir.”** Çocuklarda işe yarama hevesi formunda bir duygu istenci olduğu için, çocukları yormaktan çekinmemeli. Bu istenci köreltmemek hatta bundan faydalanmak hem ailenin hem de çocuğun menfaatinde. Akyüz tembellik yapan çocuklar için **“kabiliyetin mecrasını değiştirme”** şeklinde bir durum saptaması yapmaktadır. Teşvik, iltifat ve müdahale yerine, ilgiyi uygun bir şekilde dağıtmak tembelliğin önünü alacaktır. Öte yandan, yazar derste tembel olan çocuğun, oyunu büyük bir şevkle oynamasını, psikolojik sebeplere bağlıyor. Sağlığı yerinde olan her çocuk oyun yorucu da olsa oynamaya devam edecektir. Oyundan düşen çocuğun ya sağlık ya da baskı gibi bir sorunu vardır. Konuyla ilgili bir başka yazısında Akyüz (Akyüz, 29 İkinci Kanun 1939) imparatorluk dönemi eğitim uygulamalarına, çocuğun oyun hakkı üzerinden yükleniyor. Dönemin disiplin anlayışında, çocuğun oyundan mahrum edilmesine değinen yazar, bu tercihin çocukluğun yok olması ile eşdeğer olduğunu düşünmektedir. Oyun hakkı gasp edilen çocuk sessizleşir ve silikleşir.

Çocuklar neden hırçınlaşırlar? Sorusu **“Hırçın çocuklar”** yazısının ana gövdesini oluşturmaktadır. Yazara göre otorite boşluğu hırçınlığın mayasıdır. Otorite zamanında devreye girmez ise, çocuklar hırçın davranışları ile bu boşluğu dolduracaklardır. Yazar okulun en etkili otorite merkezi olduğu tezinden hareketle, okul dışı zamanların bu davranışı tetikleme olasılığından özellikle söz eder. Akyüz, çocuğun her istediğini yapmasını, özgürlüğün suiistimali olarak tanımlıyor. Şöyle ki bütün suçlular da özgürlüklerini suiistimal ederek aslında suçlu olmuşlardır. Kanun ve kuralların hürriyetimizin sınırlarını çizmesi sadece siyaseten değil toplumsal olarak da ayarlı bir durumdur. Bu yönüyle toplumun da bizler için sınır çizmesi kaçınılmazdır. Hürriyet ve düzen ilişkisi Baltacıoğlu'nun eserlerinde de belirgin bir öneme sahiptir. Yazar bu iki kavramı terbiyenin iki vazgeçilmezi olarak formüle ediyor. Şöyle ki çok küçük yaşlarda daha bebeklik döneminde çocuğun düzen ile bağlantılı yaşantıları vardır (Emmek ya da uyumak gibi). Düzen/düzenli olmak hırçınlık gibi davranış bozukluklarının panzehridir. Yazara göre belli aralıklar ile emzirilen çocuklar hırçınlaşmaz. Çünkü düzene alışan çocuk bilir ki ihtiyacı karşılanacaktır. Ve bu ilke tüm yaş gruplarındaki çocuklar için geçerlidir. Düzen duygusu, otoritenin işletilme biçimi ile bağlantılıdır ve ilk başlangıç noktası ise ailedir. Çocuklar ilk hırçınlık denemelerini bebeklik dönemi ile başlatırlar. Ebeveynlerin tutumları, çocukların hırçınlığa karşı vereceği sınav açısından kritiktir. Baltacıoğlu'na göre aile ya düzen ya da keyfiyetten yana tavrını koyacaktır. Boyun eğen, aşırı çocuk merkezli hareket eden aileler için gücün kontrolsüz bir şekilde çocuğa geçmesi kaçınılmazdır. Son olarak çeşitli gerekçeler ile hırçınlaşan çocuklara öfke göstermek yanlışır. Çünkü Akyüz'e göre bu gruptaki çocuklar, diğer çocuklara göre eğitime daha uygundur, duygusaldırlar ve üzülmeye kabiliyetine fazlasıyla sahiptirler. Kin tutmazlar, öfkelenirler ama öfkelerini kolay terk ederler. En nihayetinde, çocuğun çevresinde bulunanların muamele şekli otoritenin kimde kalacağını da belirleyecektir.

“Aile Disiplini” yazısında (Akyüz, 28 Birinci Kanun 1938) yazar, aile ve terbiye ilişkisini daha da detaylandırıyor. Aile disiplinin olmadığı bir hanede geçimsizlik baş gösterecek ve çocuk terbiye edilemeyecektir. Çocukların aile yaşamında büyüklerine itaat etmesi saygı, disiplin ve terbiyeyi

bir arada tutacaktır. Bu kavramlar arasındaki ilişki bir örüntüye benzetilebilir. Saygının olduğu yerde disiplin, disiplinin olduğu yerde de terbiye varlık gösterecektir. Bu örüntünün başarısı duyguların içten olması ile de bağlantılıdır. Çocuğun saygı duyması, disiplini benimsemesi ya da terbiyenin kurallarına içten riayet etmesi, örüntüye yönelik sahici duygular beslemesi ile mümkündür. Akyüz'ün yazılarında sıklıkla kullandığı disiplin ise, farklı duyguların bir karmasıdır. Disiplinin içinde var olan korkunun bir derecesi vardır ki bu sevgi ve saygıdan ileri gelir. Büyüklerinin gözünden düşmek, teveccühünü kaybetmek ve birini gücendirmekten çekinmek de bir çeşit korkudur. Bütün bu kavram setlerinin buluşma adresi ise nezakettir. Aile disiplini işte böylesi bir ortamda filizlenir. Aileden beklenen, disiplini bu haliyle dolaşıma sokmasıdır. Metindeki ifadeye sadık kalacak olursak, çocuğa dayak korkusunu değil bu korkuyu aşılama önemli. Etrafındakilerin sevgisini kaybetmekten korkmak, çekinmek ilk çocukluk çağında aşılması gereken duygu halleridir. Akyüz'e göre çocuk büyüdükçe bu duyguyu hürmet ve şükran duygusu ile harmanlayacaktır.

Tema 2: Ceza

2.1. Cezalarda uygulama

Şekil 2. Ceza konusunda Çocuk ve Terbiye Yazıları-I

1. Ali Kami Akyüz, *Mekteplerde ceza I*, Cumhuriyet Gazetesi, 1938, 24 Nisan.
2. Ali Kami Akyüz, *Mekteplerde ceza II*, Cumhuriyet Gazetesi, 1938, 25 Nisan.
3. Ali Kami Akyüz, *Mekteplerde ceza III*, Cumhuriyet Gazetesi, 1938, 26 Nisan.

Çocuk terbiyesi çok uzun yıllar itaat, ceza ve disiplin gibi kavram setleri üzerinden okundu. Bu tercih imparatorluk kadar cumhuriyet dönemi için de geçerlidir. Cumhuriyetin yazar kadroları imparatorluk düzeninden kalma itaat ve korkuyu, hürriyet ve saygı sözcükleri ile idame etmişlerdir (Sabiha, 1930'dan akt: Özen, 2023). Dönemin genel eğilimi, çocuk üzerinde baskı kurmadan itaatin gerekçelerini anlatıp, çocuğun zihin dünyasında bir bakış açışı açmak şeklinde özetlenebilir. Benzer bir düşünce Peyami Safa'nın (1938:3) yazılarında belirginleşmektedir. Çocuğu kaybetmemek ve çocuğun saygısını ve muhabbetini kazanmak için kavramların (otorite/itaat) daha dikkatli ve özenli kullanıldığını söyleyebiliriz. Yazar sıkı/sert disiplin yerine hür bir disiplin anlayışına yakın olduğunu özellikle belirtiyor. Metinlerde öne çıkan "çocuğu kazanmak" yaklaşımından kastedilen ise, çocuğun her isteğinin yapılması değil, hakkı olandan mahrum edilmemesidir. Baltacıoğlu da (1948) benzer şekilde, çocuğa hürriyet vermek her şeyine olur vermekle eşdeğer değildir düşüncesine yakındır. Çocuğa zarar verecek her şey ayıklandıktan sonra, hürriyet dolaşıma sokulmalıdır.

Disiplin erken cumhuriyet dönemi metinlerinde sıklıkla kullanılan kavramlardan birisidir. Kurallara titizlikle uymak, düzen, önlem (TDK, 2011:678) açılımına sahip olan bu sözcüğün rejimler arası geçiş dönemi için ideal olduğunu söyleyebiliriz. Tezcan ilgili çalışmasında (2012:41-43) korku ve cezayı çağrıştıran disiplinin bir düzeltme olduğunu savunmaktadır. Disiplin yazarın da belirttiği üzere eğitici olmalı, yol göstermeli, öğretmek için koşullar hazırlamalı, ceza ve kısıtlamaya gitmemelidir. Bu disiplin anlayışında sorumluluk duygusu öne çıkmakta ve bireylerin yani çocukların rejimin öne çıkardığı sorumluluğu içselleştirmeleri beklenmektedir. En nihayetinde bireye kendi kendini disipline edebilme alışkanlığının kazandırılması hedefi öne çıkmaktadır. Disiplin bu şekli ile yapıcı ve ıslah edicidir. Yapıcı disiplinde uygun düşünüş ve davranışların kökleşmesi hedeflenmektedir.

Ali Kami Akyüz'ün ceza temalı yazılarını bu pencereden değerlendirebiliriz. Yazıların genelinde ceza, disiplin otorite yok sayılmıyor, farklı benzetmeler ve kabuller üzerinden dolaşıma sokuluyor. Mekteplerde ceza serisinin ilk yazısında cezaya bakış açısının genel bir değerlendirmesi yapılıyor. Çocuklar geleceğin yurttaşı olarak kendi haline bırakılmaması gereken bir yaş grubudur. Bu sebeple farklı derecelerde terbiye araçları dolaşıma sokulmalıdır. Buradaki amaç öç almak değil ıslah etmektir. Akyüz'e göre çocukların tutkuları güçlüdür, muhakeme yetenekleri zayıftır ve deneyimlediği bir geçmişleri de yoktur. Bu sebeple çocuklar masumdur ve mazur görülmelidir. Ceza, çocuk eğitiminde en son pratik edilmesi gereken yoldur. Yazar metnin devamında ceza ile ilgili olarak tenbih, ihtar, tescil ve azarlama şeklinde bir sıralamanın detaylarına odaklanmaktadır. Ve ceza verirken merhametli olmayı önemli bir kıstas olarak yazıya yerleştiriyor. Çocuğun onurunu kırmamak, izzetini nefsinin korumayı da gerekli bir şart olarak öne çıkarıyor. Bu bakış açısını temellendirmek için doğayla insan arasındaki ilişkiye gidiyor. Şöyle ki doğa bize büyük cezalar verse de hakaret etmez. Canımızı yakar ama kalbimize dokunmaz. Bu nedenle doğanın bize verdiği cezayı haklı bulur, kin beslemeyiz. Doğanın bizi cezalandırması ağır olsa da gücümüze gitmez, suçun bizde olduğunu düşünürüz. Akyüz'e göre ceza-insan ilişkisi de tıpkı doğa insan ilişkisi gibi olmalıdır. Ceza kötülük değil iyiliğin bir ön aşamasıdır. Suçu ya da hatayı çocuğun kendi takdir etmesi ise kritik önemdedir.

Ceza temalı yazının diğer serilerinde, cezada adaletin önemi ile sosyal sorumluluğun gözetilmesi ilkelerine özel bir atıf yapılıyor. Akyüz'e göre, sosyal sorumluluk ahlaki yapılanmayı getirecektir. Yazar Eflatun'un "suçunu saklayan hastalığını saklayan gibidir" benzetmesinden hareketle, cezanın bireyin menfaatine olduğuna inanmaktadır. Şöyle ki ceza kırgın bir demirdir ve yarayı dağlar. Ve hasta ruhlara hürriyet verir. Suçlu olan ancak bu sayede eski ahengine kavuşur. Akyüz, ceza ve irade arasındaki ilişkinin gücüne inanan bir yazardır. Ceza korkusu çocuğun iradesini disiplin altına alacak, düşünmeden yapılan tüm eylemlerin önüne geçmek mümkün olacaktır. Yine ani hoyratlık ve öfke halleri de bu şekilde engellenecektir. Örneklendirmek gerekir ise, yazara göre ceza alan çocukların tembelliği devam eder. Derslerini bir şekilde yapan bu çocuklar başkalarından istifade etmeye rahatlıkla kayabilirler. Çünkü bu çocukların kabiliyeti zayıflamış, dikkati azalmış, irade ise buz olmuştur. Cezanın istenilen sonucu yaratabilmesi için çocuğun küçük yaşlardan egoizm ve kabalıktan kurtarılması gerekir. Ve yine çocuğun yaşına uygun bir ahlak bilinci ile süreç pekiştirilmelidir. Bunların eksikliği yazara göre iradede bir değişiklik yapmayacağı gibi sahtelik, yapmacıklık ve yalancı düşüncelere geçit verecektir. Bu durumun olası sonucu ise çocuğun haklı cezaya bile isyan etmesidir. Bu nedenle öğretmen cezayı vermeden önce bunun yolunu hazırlamalı, çocuğun muhakemesine başvurarak çocuğu cezayı hak ettiği konusunda ikna etmeli, çocuk bunu bir yardım olarak yorumlamalıdır. Baltacıoğlu da tekniksiz bahçıvanlık olmayacağı gibi tekniksiz terbiye olmaz benzetmesi ile süreci öğretmene havale etmektedir. Ve sürecin sağlıklı yönetilebilmesi için, çocuğa temas eden bütün eğitimcilerin az biraz psikianaliz bilmesini önermektedir.

Sonuç olarak ceza temalı üç serilik yazıda, Akyüz cezayı çocuk eğitiminde gerekli görmeye birlikte akla ilk gelen yöntem olmaması konusunda eğitimci ve aileleri özellikle uyarılmaktadır. Yazara göre ceza ile uykuda olan irade uyandırılmalı, paslı fikirlere cila yapılmalı, öğrenci teşvik ile hareketlendirilmelidir. Bu anlamda çocukların heveslenmesi için en ufak girişimleri bile takdir edilmeli, merakları diri tutulmalı, çocuğu cezbedecek uyarıcılar bulunmalı ve iyi hareketleri gözlemlenerek geri bildirimler yapılmalıdır.

2.2. Ceza sistemi hakkında öneriler

Şekil 3. Ceza konusunda Çocuk ve Terbiye Yazıları-II

1. Ali Kami Akyüz, *Ceza nasıl olmalı*, Cumhuriyet Gazetesi, 1939, 7 Nisan.
2. Ali Kami Akyüz, *Otorite ve otoritarizm*, Cumhuriyet Gazetesi, 1939, 24 Mart.
3. Ali Kami Akyüz, *Cezasız terbiye sistemi ve anormal çocuklar*, Cumhuriyet Gazetesi, 1939, 3 Mayıs.

Karabekir (1995:16-18) şiddet ve aşağılamanın çocuğun masumiyeti ile ters düştüğünü belirtmektedir. Ona göre, aşağılanan çocuklar sadece terbiyelerini kaybetmezler tüm yaşamları boyunca inatçı ve aptal olurlar. Şiddet ile çocuğu terbiye edenler sadece çocuğun çocukluğunu çalmakla kalmazlar memlekete de ihanet ederler. Baltacıoğlu da şiddeti azap, hakaret, zulüm ile tanımlayarak, şiddete olan mesafesini ortaya koymaktadır. Şöyle ki dayak bir terbiye aracı değil emperyalist bir devletin insanına uyguladığı bir zulüm aracıdır ve şiddetin çocuğu bozması ise kaçınılmazdır. Dr. Ali Şükrü Bey (akt:Başboğa, 2018a:223) korkutma, arsızlaştırma ve yalana alıştırma şeklinde terbiye etme yöntemlerine dikkat çekiyor. İlkinde şiddet, ikincisinde her denilenin yapılması üçüncüsünde ise çocuğu sürekli suçlayarak yalana alıştırma şeklinde davranışlar söz konusudur. Aileler ya da eğitimciler çocuğu yönlendirmek için bu üç terbiye yöntemine başvurabilmektedir. Terbiye özü itibari ile çocuğu ve aileyi özgürleştirir. Terbiyesi yerinde olan bir birey için korkutmak, her denileni yapmak zaten söz konusu değildir. Ona göre terbiye çocuğun ıssız bir mekânda yol almasını sağlayan bir ışıktır. Bu anlamda terbiye zannedilen yöntemler ile esasında aileler ve eğitimciler yönünü kaybetmiştir.

Ceza temalı yazıların tümünde Akyüz, çocuğun üstün yararı için cezanın sınırları nedir? ve nasıl uygulanmalıdır? sorularına odaklanıyor. *Ceza nasıl olmalı?* başlıklı yazıda Akyüz ceza ve fayda arasındaki ilişkiye değiniyor. Ceza çocuğun hayvani egoizmi ile mücadele amacına sahiptir. Yani ceza çocukta ham, kaba yanlarının iyileştirilmesine yönelik bir tedavidir. Çocuğun cezayı hangi duygu ile deneyimlediği kritiktir. Cezayı korku duygusu ile yaşayan çocuğun, yalancı sahtekar olması kaçınılmazdır. Yazar bu sebeple, konuyla ilgili tüm yazılarında cezanın iyileştirici etkisine/gücüne özellikle vurgu yapmaktadır. Bu anlamda çocuk cezayı hak ettiğine önce kendi inanmalı. "Yolunda gitmeyen bir şeyler var ve ben değişmeliyim" kaygısının ilk ait olduğu yer çocuğun benliğidir. Yazar bu yönüyle cezayı cılız vicdan eğitiminin yardımcı bir kuvveti olarak değerlendiriyor. Bu ifadeyi önemsiyoruz zira ceza bu işlevi görmediği vakit korku duygusu merkeze yerleşecektir. Esasında yazar, cezayı iyileştirici işlevi olan yapıcı bir girişim olarak görmektedir. Diyebiliriz ki yazı serinin genelinde anlatılanlar, ceza şeklinde formüle edilse de hedeflenen davranışların değişimidir.

Yazar "*Cezasız terbiye sistemi ve anormal çocuklar*" başlıklı yazısında cezayı iki şarta bağlıyor. İlki sözden anlayan, cezasız yola gelecek çocuk, ikincisi ise çocuk ruhundan anlayan, çocuğu cezasız yola getirecek olan öğretmenlerin varlığı. Yazara göre kötü huyun bitki gibi tohumu, kökü, gövdesi ve en nihayetinde zehirli bir çiçeği vardır. Bu nedenle bu teşhisi koyacak olan öğretmenin tavrı/duruşu kritik önemdedir. Öğretmene bu aşamada iki görev düşmektedir. İlki bu durumu fark etmek ve yaraya neşter vurmak, ikincisi ise çocuğu mesleki olgunluğuna bağlı olarak cezasız yola getirmenin yöntemini bulmaktır.

Çocuk eğitiminde öğretmen taşıdığı vasıflar ile otorite kaynağıdır. Yazar "*Otorite ve Otoritarizm*" başlıklı yazıda öğretmenlerin otoritarizme gitmeden nasıl otoriter olunacağını

detaylarını vermektedir. Akyüz farklı yazılarında otoritenin sınırlarını dikkatli çizmekte, kaba kuvvet ve aşırı korkuya varan otoritarizme ciddi bir mesafe koymaktadır. Yazarın çıkış noktası ise, otorite ve disiplin arasındaki ilişkidir. Otoritenin doğru kullanımı yapıcı disiplinin de yapı taşıdır. Cennet dayaktan çıkmadır düşüncesine sert bir tavır alan yazar, otorite ve otoritarizm arasındaki farkın altını çiziyor. Akyüz'e göre otorite sevgi ve saygıyı, otoritarizm ise korkuyu merkeze alır. Bu saygının içinde ise biraz korku ve sevgi vardır. Ancak otoritarizm içinde olan korkuda sevgi ve saygıya yer yoktur. Derin bir nefret ve keskin bir korku vardır. Otoritenin aciz kaldığı yerde otoritarizm başlar ve disiplin ortadan kalkar. Cumhuriyet öncesinde var olan disiplin yazara göre otoritarizme dayanmaktaydı. Yazının devamında Akyüz, terbiyede otoriteyi sağlayacak olan insanların azlığının otoritarizme olan eğilimi artıracak tezini işliyor. Ancak vasıflı bir öğretmen ile doğru otorite uygulamaya konulabilir. Özellikle de öğretmenlerdeki eksikliğin acısını en çok da çocuklar çekmektedir. Akyüz'e göre, otoritenin yardımcı kolları düzgün bir dış görünüş, kuvvetli bir hafıza, geniş bir zihin kuvveti (kariha) alınan kararlarda isabetli olma ve düşüncede sürattir. Bütün bunları tümleyen ise öğretmenin vakar, haysiyet, sükûn, metanet, kuvvetli bir irade, hak ve hakikate karşı heyecan gibi karakteristik özellikleridir. İrade kuvveti yazar tarafından özellikle satır aralarında öne çıkarılıyor. Doğa örneklerini sıkça kullanan Akyüz, doğanın otoritesine karşı duranları cezalandırdığını tekrar hatırlatıyor. Şöyle ki tabiat affetmez, bir daha yapma demez. Düşen çocuk için dizlerindeki yara tabiatın ona bir ihtarıdır. Tabiatın can yakması "bir daha yapma" demektir. Çocuk ateşi tutmaz çünkü yakacağını öğrenmiştir. Ancak maşayı tutarsa bu da bir ihtiyat dersidir. Çocuk sınamadan elini maşaya uzatmaz. Yazara göre hiçbir öğüt tabiatın verdiği dersler kadar etkili değildir.

Tema 3: Okul, Öğretmen ve Aile

3.1. Okul temalı yazılar

Şekil 4. Okul temalı yazılar

1. Ali Kami Akyüz, *Mektep otoritesi*, Cumhuriyet Gazetesi, 1939, 8 Şubat.
2. Ali Kami Akyüz, *Mektep disiplini*, Cumhuriyet Gazetesi, 1939, 25 İkinci Kanun.

Bir okulun değeri otoritesini kullanma tarzı ile ölçülür "**Mektep otoritesi**" yazısının ana gövdesini oluşturmaktadır. Otoritesini sevgi ve saygı ile harmanlayamayan idareler, okulda sıkıyönetim tarzı bir usul yaratmak zorunda kalırlar ve otoriter olalım derken otoritarizme kayarlar. Otoritarizm öğrenciyi aşağı çeker, özgürlüğünü azaltır ve şiddet duygusu içerdiği için de bir savaş halidir. Askeriyeye yakışan bu düzen, okul için doğru değildir. Baltacıoğlu da terbiyenin sırrını sevginin ne derece verildiğine bağlamaktadır. Dayak çocuğun sadece canını yakmaz şerefini de azaltır ve sonunda düşmanlık duygularını besler. Akyüz ve Baltacıoğlu'nun her ikisi de terbiyede şiddetin varlığına keskin bir mesafe koymaktadırlar.

Akyüz, otoritarizme kaymayan bir otorite için öğretmenin kilit rolde olduğunu düşünmektedir. Öğrenci-öğretmen ilişkisinin gerçekliği bu kaygıyı/beklentiye dengede tutacaktır. Öğretmeni kendi gelişiminin merkezine yerleştiren öğrenci için korkarak değil saygı duyarak derse katılmak önemlidir. Yazarın deyişi ile put gibi, mermer gibi sessizlik çocuğun doğasına da uygun değildir. Sadece teneffüs saati bekleyen çocuklardan oluşan sınıf, ölü bir sınıftır ve çocuğun sağlığı ve maneviyatı açısından da risklidir. Söz almak için sınıfta ses çıkaran çocukların sesi hayat taşkınlığıdır. İyi öğretmen bu iklim içinde az söyler çok sorar, çok söyletir uyku getirmez. Öğretmen öğrenci ilişkisi canlı olduğu vakit teneffüs zili önemsizleşir. Böylesi bir ortamda

otoritarizm okullara uğramaz. Karşılıklı saygı ve sevgi esasına dayanan tatlı bir otoritenin temin ettiği disiplin de pedagojik ve rasyonel olacaktır.

“Mektep disiplini” yazısı bu yönüyle okulun bahsi geçen disiplini yaratmadaki rolüne özel bir atıf yapmaktadır. Yazar, otoriter ve liberal disiplin ekollerine dikkat çekerek yazıyı şekillendiriyor. Otoriter disiplin, dışardan gelen bir etki yapar ve öğretmen körü körüne bir itaat ister. Liberal disiplin ise, içten gelen bir tesir yaratmayı amaçlar. Öğretmenin görevi çocuğa itaati zorla değil onun onayından geçirerek, arzu ile yerine getirmesine aracı olmaktır. Bu ekole göre çocuğun fikri bir kere işlemeye başlayınca emir kulu değil görev insanı olacaktır. Bu anlamda emir verenin ikna kabiliyeti önemlidir. Akyüz'e göre çocukların kendini idare edecek bir bireye dönüşmesi, düşünmeyi öğrenmesi, cezadan korkmayıp içsel motivasyonlar ile harekete geçmesi için, liberal disiplin anlayışına ihtiyaç vardır. Çocukluk, toyluk, gençlik, okul hayatı ve sosyal hayat için idealize edilenler, liberal disiplinin detaylarında gizlidir. Otoriter disipline göre işleyen bir mekanizma gerçek disiplini öldürebilir. Bu yönüyle okul paydaşlarının hangi disipline yaslanacağı meselesi bu yönüyle önemlidir. Otoriter disiplini okul ve öğretmen yoluyla deneyimleyen birey, bu duyguyu hayatın olağan akışına göre normalleştirebilir.

3.2. Öğretmen Temalı Yazılar

Şekil 5. Öğretmen Temalı Yazılar

1. Ali Kami Akyüz, *Mektep âlemi*, Cumhuriyet Gazetesi, 1939, 17 Şubat.
2. Ali Kami Akyüz, *Mürebbinin Kaliteleri*, Cumhuriyet Gazetesi, 1939, 28 Şubat.

Yazar **“Mektep âlemi”** yazısında, öğretmeni okul âleminin güneşi olarak betimliyor. Öğretmenler disiplin silahını itimad ve sevgi telkin ederek kullanmalıdır. Akyüz, metin içinde kendine bir düzeltme vererek, “buna silah demeyelim çünkü silah keser yaralar” vurgusunu da özellikle ekliyor. Ona göre disiplin öğretmen için silah değil maniveladır ki öğretmenin gücünü artırır. Böylece öğretmen istediğinden fazlasını elde eder. Yazının genelinde sevgiye duyulan güçlü ihtiyacın dile getirildiğini söyleyebiliriz. Yazarın ifadelerine sadık kalacak olursak “öğretmen ve muallim her ikisinin de ortak muallimi sevgidir”. Öğretmenin öğrenciyi sevmesi ile öğrenci öğretmeni sevmeye başlar. Sevmek burada onlar ile yüz göz olmak ya da onları şımartmak değildir. Aradaki otorite farkını sağlayamayan öğretmen maskara olur. Yazara göre şımarıklık da hastalık gibi kantarla gelir miskalle gider. Öğrenciyi sevmek demek doğruluk ve adaletten ayrılmamak, onların iyiliğini istemek, gerçek dost olduğu duygusunu uyandırmaktır.

Akyüz (22 Şubat 1939) konuyla ilgili bir başka yazısında da çocuklarla kurulan sevgi ilişkisinin detaylarına iniyor. Yazara göre sevgi ve saygı ahenklidir. Sevginin içinde biraz korku ve çok saygı; saygının içinde biraz korku ve çok sevgi olmalıdır. Çocuğun öğretmen sevgisi için öğretmenin tarafsızlığı kritik önemdedir. Tarafsız olan öğretmen her öğrencinin hakkını verecektir. Her bir çocuk parmak izlerinin farklı olması gibi karakteristik olarak farklıdır ve özeldir. Bu sebeple öğretmen bir gözlemci olarak her bir öğrenci için karakter analizi yapmalıdır. Metindeki ifadeye sadık kalacak olursak, otorite bütün kuvvetini buradan alacaktır. Ayrıca çocuğun ahlaki yapısının ortaya çıkması için de en kestirme yol budur. Yazara göre öğretmen için gözlem ve kayıt teneffüs ve oyun saatlerinde yapılmalıdır. Bu veriler öğretmen için birer istatistiktir. Öğrenci özgürlüğünün kayıt altına alındığını hisseder ise bunu bir ceza olarak algılayabilir. Bu sebeple öğretmen gizliliğe tam önem vermelidir. Baltacıoğlu da benzer şekilde, öğretmenin farklı vasıfları ile sürecin en önemli aktörü olduğu vurgusunu yapıyor. Hatırlayacak

olursak, bahçıvanın ağaca hayat vermesi gibi öğretmen de doğru dokunuşlar ile öğrenciye uygun ortam ve koşulları sağlamalıdır. Ayrıca başarı için öncelikle öğretmenin öğrenciye örnek olması gerekir. Özellikle kız çocukları öğretmenin dış görünüşüne çok dikkat ederler. Yazara göre “kılıksızlık” otoritenin aleyhine işleyen bir düşmandır. Öğretmenin dakikliği zamanında dersine gelmesi ve bütün işlerini düzenli yapması öğrenci için bir düzen dersidir. Derse geç girmek öğrencinin dersten hakkını yemek olduğu gibi, vaktinde dersten çıkmamak da tenefüs hakkını gasp etmektir. Denilebilir ki öğretmenler Pedagojik mesainin bir parçasıdır (Bourdieu ve Passeron, 2020:67-68).

Akyüz, okul âleminin güneşi olan öğretmenlere ilişkin saptamaları “**Mürebbinin kaliteleri**” yazısında daha da detaylandırıyor. Öğretmen bir psikolog gibi yol haritasını çizmelidir. Çocuğun asıl kimliği kolektif ortamda gösterdikleri değildir. Çünkü sınıfta tüm çocuklar tıpkı asker gibi tek pare bir kitledir. Ancak hepsi farklı birer kişiliktir. Öğrencinin kişiliğini ihmal edip sadece kitle ile meşgul olan bir öğretmen, görevini yazara göre ihmal etmiş olur. Öğretmen sabırlı olmalı, işini sonuna kadar götürmeli ve metanetli olmalıdır. Çocukluk haylazlık devri olmakla birlikte yazara göre, nefsin islahına da en müsait dönemdir. Öğretmen olgun olmayan çocuğu olgunlaştıracak, disiplini damla damla verilen bir iksir gibi kullanacaktır.

Tema 4: İrade ve İtiyad

Şekil 6. İrade ve İtiyad Temalı Yazılar

1. Ali Kami Akyüz, *İrade terbiyesi*, Cumhuriyet Gazetesi, 1938, 15 Birinci Kanun.
2. Ali Kami Akyüz, *İtiyadın rolü*, Cumhuriyet Gazetesi, 1938, 22 Birinci Kanun.

İrade terbiyesi, Akyüz'ün düşüncesinde pedagojik hedeflerin son durağı iken, Baltacıoğlu için huy kazandırmak ile eşdeğerdir. Bu durak yazara göre bir idealdir ve kendini gerçekleştirmenin de duygusal tatminidir. Akyüz, öğretmen, okul ya da aile merkezli bütün yorumlarını iradenin nasıl inşa edileceği üzerine temellendirmektedir. İrade kuvvetini terbiye etmek karakter yaratmakla eşdeğerdir ve irade terbiyesi itaat ile yan yanadır. Ve basit girişimler ile çocuğun iradesini inşa etmek mümkündür. Farklı görüşler olmakla birlikte, Akyüz irade terbiyesi için, çocuğun ilk yaşına işaret etmekte, hayatın başlangıç yıllarında daha kesin ve makul olunmanın önemine vurgu yapmaktadır. Bu gelişim hikâyesinde ailenin rolü ise kritik önemdedir. Şöyle ki aile kendi kumaşında bulunan irade ve karakterinden çocuğa giysi diker. Kumaş aynıdır ancak beden farklıdır. Aile bugün ve yarın söylediklerinde çelişir ve farklı istikametlerde yönlendirmeler yapar ise, çocuğun irade kuvveti yönünü kaybeder. Yapılması gereken ise basitçe çocuk oynarken onu kendi haline bırakıp uzaktan kontrol etmektir. Çünkü ruhun samimiyeti bu anlarda belirecektir. Çocuğun arkadaşlarına karşı tavrı, saflığı, kurnazlığı, hilekârlığa eğilimi, nazikliği, hoyratlığı, uysallığı, oyun anlarında daha sahici olacaktır. Yazara göre gezmeler, toplu gidisler ve okuldaki eğlenceler çocuğun ruhunu anlamak ve işlemek için önemli fırsatlardır. Çünkü bu anlarda çocuk kendi benliğine sahip olduğu için cüretkârlığını, çevikliğini, teşebbüs ruhunu, icat isteğini de öne çıkaracaktır. Akyüz'e göre çocuğun bilet alması, hesap yapması aile ve öğretmenin gözlem yapması için, özel fırsatlar sunacaktır. Çocuk sırasını usulüne göre takip ediyor mu?, sırasını başkasına kaptırıyor mu? ya da sırasını yaşlı bir kadına bilerek mi veriyor?. gibi soruların cevapları bu gözlemlerde gizlidir. Bütün bu gözlemler esnasında çocuk izlendiğini bilmemelidir. Öte yandan çocuğun merakı tahrik de edilmelidir. Çocuğu sıkmadan, azarlamadan, ukala bir tavır

takinmadan bir akran gibi onunla fikir yarışları yaparak onu etkilemek mümkündür. Muhakemesinde özgür bırakılan çocuğun hürleşme hikâyesi de başlayacaktır.

“İtiyadın⁴ Rolü” yazısı irade terbiyesi ve itiyat arasındaki ilişkiyi analiz etmektedir. Akyüz'e göre, bu iki kavram arasındaki niteliksel ilişki, cumhuriyetin idealize ettiği çocukların geleceğini belirleyecektir. İtiyadlar yani alışkanlıklar çocuğun ikinci tabiatıdır (Nami, 1928'den akt: Başboğa, 2018a:221). Hayatın erken dönemleri alışkanlıkların çıkış noktasıdır. Arkadaşından ilk sigarasını alan genç ikinci adımı daha kolay atacaktır. Çünkü yazara göre her hareket bir alışkanlığın sunulması ve her alışkanlık iradeyi zaafa uğratan bir eylemdir. Bu sebeple kötü alışkanlığa yol açan ilk hareketleri gözden kaçırmamak önemlidir. Doğru olan ve olmayanı ayırt etmek için, iyi veya kötü bir alışkanlığın başlangıcına dikkat etmek yeterlidir. Çocuk bu süreçte fazla sıkılmaz, kayırılmaz ve bütün kaprislerine boyun eğilmez ise bu amaca ulaşılabilir. Yazara göre fazla baskı çocukta girişim kuvvetini kırar ve çocuğun kişilik gelişimi sekteye uğrar. Çocuğu kendi haline bırakmak ise hem karakter gelişimini engeller hem de iradesini zaafa uğratar. Çocukların başıboş bırakılmasının olası sonuçları metinde özel olarak işleniyor. Baltacıoğlu'na göre çocuklar da büyükler gibi hakkını hukukunu bilir. Ve hürriyet insanın doğal ve sosyal gelişimi için kritiktir. Bu istekler çocuktan esirgenir ise çocuk asi olabilir. Çocukların bazıları Akyüz'ün ifadesi ile mazlum konumdan zalim bir konuma geçebilirler. Aileler ve eğitimciler başkaldıran çocuğa boyun eğer ise çocuğa en büyük kötülüğu yapmış olacaktadırlar. Çocuğun kötü bir alışkanlığa dönüşen iradesi, etrafındakilerin enerjik iradesi ile çarpışmalıdır. Bunun yapılmaması durumunda, olmaz deme hakkı çocuğa verildiği için, aileler ciddi bedeller ödeyebilir. Çocuğu kendi kendine itaate alıştırmak irade terbiyesinin ruhudur. Alışkanlığın büyük rolü de buradadır. Ailede önce bir maymun taklitçiliği ile yetişen çocuk, yavaş yavaş akıllandıkça irade terbiyesinin yardımı ile düşünen, inanan ve doğru prensiplere göre eyleme geçen küçük bir insana evrilecektir. Akyüz'e göre, sirklerdeki hayvanların terbiyesi ile insan yavrusunun terbiyesi arasındaki fark da buradadır. Hayvan doğrudan doğruya terbiyecisinin iradesini temsil eder ve kendi iradesi yoktur.

Yazar konuyu bütünlemesi açısından irade terbiyesinin üç aşamasına dikkat çekiyor:

Birinci devre: İlk terbiye. İlk terbiye yaşlarında, çocuğun ruhu iyiliğin ve kötülüğün bütün tohumlarını taşır. Eğitimci ve anne babalara düşen görev, bu tohumların iyilerini besleyip kötülerini körleştirmektir. Bu hedefe, terbiyenin sınırlarının belirlenmesi ile ulaşılabilir. Şöyle ki sıkı bir terbiye ile otoriter eğilimlere maruz kalan çocuk, içerde ve dışarda bambaşka davranışlar sergileyebilir. Yazara göre bu terbiye anlayışı sinsi ve korkak tipler yaratır. Bu nedenle, çocuğun samimi ve hissettiği gibi konuşması, eğitimci için bir fırsattır. Bu yapılmadığı vakit, kötü terbiyenin etkisi ile çocuk sinsi ve ikiyüzlü olacaktır.

İkinci devre: Faal terbiye. Okul dönemine denk gelen bu yıllarda, irade ve itiyad açısından çocuğun çaba ve gayrete alışması kritik önemdedir. Yazara göre “çaba”, derslerin dersi ve terbiyenin de ruhudur. Çocuğa yapabileceğinden fazlasını vermek irade kuvvetini kıracaktır. Çocukların gelişim dönemlerine göre çabanın tonu da değişmektedir. Örneğin küçük yaş grupları için çaba “dikkat” demektir. Bu yaş grubundaki çocukların dikkati yorulmaya gelmez. Öyle ki öğretmen için çocuğun dikkatini yirmi (20) dakika canlı tutabilmek büyük bir başarıdır. Yazarın ifadesi ile büyük bir terbiye ve talim kanunu olan “dinlendirme” esasını korumak gerekir. Dinlenme oyun ile de olur.

Üçüncü devre: İtiyad devresi: Kendi mecrasında akan çaba, olgunlaşma evresine girildiğine işarettir. Zorlama duygusu yerini gönüllülüğe bırakmıştır. Ve Akyüz'e göre çocukta bir soğukkanlılık hali vardır ve süreç içten gelen bir sevinç, vicdani bir zevk duygusuna gebedir. Doğru olma isteği ile yapılan eylemler tekrar edildikçe rutinler oluşacaktır. Rutinlerin çokluğu ve tekrarı yazara göre irade terbiyesinin amacına ulaştığının göstergesidir.

Sonuç ve Değerlendirme

İmparatorluktan Cumhuriyete geçişin güçlü bir akademik tartışma zemini vardır. Değişimin toplumsal, siyasal ve ekonomik sonuçları, uzun süredir bu tartışmayı farklı yapısal unsurlar üzerinden alevlendirmektedir. Siyaset, eğitim, aile, hukuk, ekonomi gibi bütün yapısal dengeler,

⁴ İtiyad: Alışkanlık, huy.

geçiş dönemlerinde dönüşmekte ve bu değişime bireyin/toplumun tartışmasız uyumu beklenmektedir. Eğitimin çıktıları ise bahsi geçen tartışmaların bu anlamda ana gövdesini oluşturmaktadır. Cumhuriyet kadroları, nasıl bir toplum istiyoruz sorusuna nasıl bir eğitim istiyoruz sorusu ile karşılık vermiştir. Belki de bu nedenle hiçbir reform eğitim alanında yapılanlar kadar tartışılmadı, konuşulmadı.

Savaş sonrası dönem için hasta adam, insansız/sahipsiz ülke imajını miras alan genç cumhuriyet, geçmişin izlerini silmek, yeni devletin bekasını sağlamak için eğitimi sil baştan yapılandırmaya karar verdi. Büyük değişimin küçük aktörleri olan çocuklar ise bu büyük dönüşümün tam merkezinde idi. Bu çalışmada, erken cumhuriyet dönemi eğitim politikalarında özel bir sınırlandırma yapılarak "**çocukların terbiyesi**" teması öne çıkarılmıştır. Yaklaşık beş yüz yıllık bir birikime sahip olan Osmanlı İmparatorluğu'nda, çocuklar terbiyeden mahrum değildi şüphesiz. Ancak bu birikim cumhuriyetin esaslarına ters düşmekteydi. Genç cumhuriyetin büyümeye olan ihtiyacı yeni bir terbiye anlayışını da öne çıkardı.

Çalışma 1938 tarihli dijital arşivlerin analizine dayanmaktadır. Arşivler toplumsal olanın geçmişine yönelik özellikli bilgiler vermektedir. 1938 tarihinde Cumhuriyet Gazetesinde kaleme alınan yazılar, 1930'ların ruhundan bağımsız değildir şüphesiz. Otoriter eğilimlerin kabul gördüğü bir dönemde, genç cumhuriyet de payına düşeni almıştır. Cumhuriyet rejiminin eğitim pratikleri üzerine eleştirel bir yazın vardır. Genel kanı yeni rejimin Osmanlı mirasından devraldıklarından hareketle, baskıcı eğilimlere sahip olduğu yönündedir. Bahsi geçen zaman diliminde kabul gören hâkim düşünce ve cumhuriyetin başarılı olmaya olan inancı, baskıcı uygulamaları dolaşıma sokmuş olabilir. Bu çalışma bu tartışmanın biraz dışından biraz da içinden geçerek, dönem gazetelerindeki pedagojik kaygıların detaylarına odaklanmaktadır.

İnsanın bir soy ileri varlığı olan çocukluk, dönemin aydın ve yazarları için hem ulus lehine terk edilmesi gereken bir dönem hem de kendi içinde yaşatılması gerekli bir değerdi. Çalışmada görüşlerine yer verilen Baltacıoğlu ve Akyüz için, çocuğun terbiyesi milli olma ve sosyal kimliğin inşasına karşılık gelmektedir. Çalışmanın ana veri kaynağı olan gazete yazılarında Akyüz, "çocuk olunmadan büyük olunmuyor" tezini sıklıkla işleyerek, çocukların bugününü cumhuriyetin geleceğine zimmetlemektedir.

Bu büyük ideal, kullanılan kavram setlerindeki (otorite, itaat, düzen, disiplin) kararlılığa da yansıyor diyebiliriz. Kulağa sert gelen bu kavramlar, pedagojik kaygılara göre işleniyor ve eşdeğer kavramlar ile yeniden üretiliyor. İlgili temalardan "otorite"nin aile/okul/öğretmen özelinde bir ihtiyaç olarak sunulduğunu söyleyebiliriz. Şöyle ki Akyüz sert, baskıcı ve askeri disiplini andıran otoritarizm yerine saf bir otoriteyi savunmaktadır. Dönemin genel eğilimi baskı araçlarını kullanmadan çocuğun dünyasında meşru bir yol açabilmektir. Bu meşruiyet ise otoritarizme konulacak olan mesafe ile ilgilidir. İtaat ve korkunun hürriyet ve saygı ile eşlenmesi, sert disiplin yerine hür bir disiplin anlayışın duyulan inanç, bu mesafenin pedagojik açılımlarıdır.

Otorite, itaat, düzen kavram setlerinin varış noktası olan disiplin ise öğretmene güç veren bir maniveladır. Öğretmen disiplini sevgi ile harmanlayıp, çocuğu kendi dünyasına yaklaştırdığı ölçüde disiplin yapıcı olacaktır. Bu disiplin çocuğu korkutmak değil eğitmek ve rehberlik yapmak üzerine yükselecek ve sorumluluk duygusuna uygun davranış modelleri de aktif olacaktır. Rejime beklenen sadakat bu anlamda korku değil hürmet temellidir.

Akyüz yazılarında yeni rejimin otoritarizm ile anılmaması yönünde ciddi bir çaba göstermektedir. Çünkü yazara göre otoritarizm imparatorluk dönemi ürünüdür, nefret ve korku içerdiği için bir savaş halidir. Doğru ellerde dolaşıma sokulan otorite ile okulların otoritarizme kayması önenebilir. Akyüz, çocuk terbiyesinde otoriteyi sağlayan insanların yokluğunun otoritarizme olan eğilimi artıracaktır tezini düzenli olarak işlemektedir. Okul âleminin güneşi olan öğretmenler hürmet temelli sadakatin ve otoritarizme varmayan otoritenin baş aktörüdür. Öğretmenler sevgi ve saygı duygusunu dengeleyen, tarafsız, cezanın özünü çocuğa anlatabilen ve düzeni merkeze alan uygulamaları ile otoritenin ne olduğunu ya da ne olmadığını en iyi anlatandır. Öğretmeni kendi gelişiminin merkezine yerleştiren çocuk, korkarak değil saygı duyarak otoriteyi tanıyacak ve kendi kimliğinde onu meşrulaştıracaktır.

Kötü ceza ve dayak/ şiddet çocuğun doğal ve sosyal gelişiminin özü olan, hürriyet istencine darbedir. Şiddet, emperyalist bir devletin insanına uyguladığı zulüm şeklinde tarif ediliyor. Haksız cezaya maruz kalan, oyun ve teneffüs hakkı elinden alınan çocuğun kabiliyeti mecra değiştirecek, çocuk asiliği bir çözüm olacak görecektir. Analizi yapılan metinlerde, cezanın hangi durumlarda ve nasıl kullanılacağına yönelik detaylar söz konudur. Şöyle ki ceza cılız vicdan eğitimine yardımcıdır ve cezalar yapıcı girişimlerin ön hazırlığıdır. Bu ön alma ceza ve fayda arasındaki ilişkinin niteliğine bağlıdır. Cezanın nihai amacı çocukta var olan kaba yönleri iyileştirmek ve çocuğun hayvani egoizmi ile mücadele etmektir. Cezanın iyileştirmesi ve faydalı olabilmesi için adalet duygusu gözetilmeli, çocuğun onuru kırılmamalı ve ceza gerçek değerü ile çocuğa anlatılmalıdır. Şiddete varan ceza düşmanlık duygularını besleyecek, çocuğun onurunu kıracak, inatçı, kendini gerçekleştirme becerisinden yoksun bir çocuk profili yaratacaktır. Yazarlara göre bu çocukların çocukluğu çalınmıştır. Bu yönüyle her iki yazar da korku, öfke ve nefret duygusu ile harmanlanmış cezaya yüksek perdeden itiraz etmektedirler. Pedagojik hedeflerin son durağı olan irade terbiyesi ve çocuğun ikinci tabiatı olan itiyadlar ise sürecin son halkasıdır. Bu aşamada çocuk olgunlaşacak, takdir için değil iç inancı ile kişisel gelişimine yön verecektir.

Etik Beyan

"*Kabiliyetin Mecra Değiştirmesi: Erken Cumhuriyet Dönemi Yazarları İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve Ali Kami Akyüz'ün Düşünüşünde Çocuk Terbiyesi*" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Çatışma Beyanı

Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değerildir.

Kaynakça

- Baltacıoğlu, İ.H. (1948). *Çocukların Terbiyesi*, Halk Kitapları.
- Başboğa, S. (2018a). Erken Cumhuriyet Dönemi Çocuk Dergilerinde Bedeni Ahlaki ve Terbiyevi Özellikleri ile İnşa Edilen Çocukluk (Doktora Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Başboğa, S. (2018b). Yeni Bir Çocuk Yeni Bir İnsan: Erken Cumhuriyet Dönemi Süreli Yayınlarında Çocukların Milli Terbiye Anlayışı ile İnşası (İçinde), Taşağıl, Ah, Kar, A., Büyükaksoy, A., Müderrisoğlu, A. (Ed.), *Yeditepe Üniversitesi Tarih Bölümü I. Uluslararası Türk Kültürü ve Tarihi Sempozyumu*, 159-165.
- Bourdieu, P. ve Passeron, J. C. (2020). *Varisler Öğrenciler ve Kültür*, Türkçe Söyleyenler: Levent Ünsaldı, Aslı Sümer, Ankara: Heretik yayıncılık.
- Bumin, K. (2013). *Batı'da Devlet ve Çocuk*, Konya: Çizgi Yayınevi.
- Canbaz, C. Y. (2018). Ali Kami Akyüz ve Gündüz Dergisinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitüsü, İstanbul.
- Çelebi, N. Ve Asan, H. T. (2013). Cumhuriyetin İlk Yıllarındaki (1923-1946) İnsan/Birey Yetiştirme Paradigmasının Son Osmanlı Birikimi ile Karşılaştırmalı Analizi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 1, 140-148, Erişim adresi: http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/15.n_celebi_tezer_aslan.pdf.
- Coşkun, B. (2011). *Cultura Animi Olanakları Bakımından Kentte İnsan*, *TC. Maltepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 43-44. Erişim adresi: <https://openaccess.maltepe.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12415/115/maltepe%20makale.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Durkheim, E. (2016). *Eğitim ve Sosyoloji*, Çev: Pelin Ergenekon, İstanbul: Pinhan Yayınevi.
- Erdem, H. Haluk (2021). Eğitim ve Kültür Devriminin İki Öncü ismi: İsmail Hakkı Tonguç ve Hasan Ali Yücel", *Tebeşir*, Sayı 15: 13-14. Erişim adresi: https://www.academia.edu/49728035/Hasan_Ali_Y%C3%BCcel_ve_Yurtta%C5%9F%C4%B1k_Any%C4%B1%C5%9F%C4%B1
- Gökalp, Z. (2018). *Türk Terbiyesi*, İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları
- Güçlü, S. (2016). Çocukluk ve Çocukluğun Sosyolojisi Bağlamında Çocuk Hakları, *Sosyoloji Dergisi Armağan Sayısı*, 1-22. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/592766>

- Gündüz, M. (2021). Hasan Ali Yücel ve Yurttaşlık Anlayışı, *Tebesir*, Sayı 15, 15-16, Erişim adresi: https://www.academia.edu/49728035/Hasan_Ali_Y%C3%BCcel_ve_Yurtta%C5%9F%C4%B1k_Anay%C4%B1%C5%9F%C4%B1
- Karabekir K. (1995). *Çocuklara Öğütlerim*, F. Özerengin (Hazırlayan) İstanbul: Emre Yayınları.
- Karakulah K. İ. (2021). Hasan Ali Yücel ve Nurettin Topçu'nun Eğitim Felsefesinin Karşılaştırılması (Yüksek Lisans Tezi), Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal, S. (2018). *İktidardaki Okul: Eğitimin Politik İşlevi*, İstanbul: Parodi Yayınları
- Kayaalp, F. (2015). İdeoloji-Vatandaşlık İlişkisi Bağlamında 1923-1950 Türkiye'sinde Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Ders Kitaplarının İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Köksal, D. (1997). İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Inkılap ve Terbiye: Ulusun Çocukluğu, *Toplumsal Tarih*, 40, 7-12.
- Levend, A. S. (1940). *Maarifimiz ve Milli Terbiyemiz*. İstanbul: Eminönü Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi.
- Onur, B. (2005). *Türkiye'de Çocukluğun Tarihi*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Ortaylı, İ. (2009). *Osmanlı Toplumunda Aile*, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Özçağlayan, M. Gazetelerin Gelişimi ve Gazeteciliğin Geleceği (Yeni Teknolojiler ve Medya Ekonomisi Açısından Genel Bir Değerlendirme), *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 131-159, Erişim adresi: file:///C:/Users/hp/Downloads/Gazetelerin_Gelisimi_ve_Gazeteciligin_Ge.pdf
- Özen, S. B. (2023). Cumhuriyet Dönemi Çocuk yayınlarında İdealize Edilen Ahlaki Erdemler: Dayanışma-Yardımlaşma, Tutumlu ve Tasarruflu Olmak, *Atatürk Yolu Dergisi*, 72, 18-45. DOI: 10.46955/ankuayd.1219735
- Öztan, G. G. (2011). *Türkiye'de Çocukluğun Politik İnşası*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Öztürk, H. K. (2017). Çocukluğun Tarihsel Gelişimi Üzerine Düşünceler, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S: 13, 253-276. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2154222>
- Safa, P. (1938). Sıkı Disiplinden Hür Disipline, *Cumhuriyet Gazetesi*, 29 İkincikanun,3.
- Sak, R. , Sak, İ. T. Ş., Şendil, Ö. Ç. ve Nas E. (2021). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi, *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1, 227-25. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1456954>
- Sel, B. ve Sözer, M. A. (2021). Politik Bir Kavram Olarak Vatandaşlık Eğitiminin Dönüşümü (İçinde), Mehmet Akif Sözer ve Turgay Öntaş (Edt.), *Çocuklukta Politik Toplumsallaşma* , (s:113-151), Ankara: Pegem Akademi.
- Şerifsoy, S. (2013). Aile ve Kemalist Modernizasyon Projesi, 1928-1950 (İçinde), Ayşe Gül Altınay (Der.), *Vatan Millet Kadınlar*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tezcan, M. (2012). *Çocuk Sosyolojisi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe Sözlük*, Terbiye Maddesi, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe Sözlük*, Disiplin Maddesi, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yamaner, Ş. (1999). *Atatürkçü Düşüncede Ulusal Eğitim Dinsel ve Geleneksel Eğitimden Laik ve Çağdaş Eğitime*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Yavaş, M. ve Hamarat, E. (2021). Eğitim ve Politika İlişkisi (İçinde), Mehmet Akif Sözer ve Turgay Öntaş (Edt.), *Çocuklukta Politik Toplumsallaşma* , (s:3-23), Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, G. (2016). Çocukların ve Çocukluğun Tarihi, *Toplumsal Tarih*, Sayı: 274, 36-37.

Analizi Yapılan Dijital İçerikler (Gazete Yazıları)

- Akyüz, A. K. (1938). Pısrık Çocuk, *Cumhuriyet Gazetesi*, 27 Eylül. Erişim adresi: http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1938/cumhuriyet_1938_eylul/cumhuriyet_1938_eylul_27_.pdf
- Akyüz, A. K. (1938). Tenbel Çocuklar, *Cumhuriyet Gazetesi*, 20 Birinci Teşrin, Erişim adresi: http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1938/cumhuriyet_1938_birincitesrin/cumhuriyet_1938_birincitesrin_20_.pdf
- Akyüz, A. K. (1938). İrade Terbiyesi, *Cumhuriyet Gazetesi*, 15 Birinci Kanun. Erişim adresi: http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1938/cumhuriyet_1938_birincikanun/cumhuriyet_1938_birincikanun_15_.pdf
- Akyüz, A. K. (1938). İtiyadın rolü, *Cumhuriyet Gazetesi*, 22 Birinci Kanun. Erişim adresi: http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1938/cumhuriyet_1938_birincikanun/cumhuriyet_1938_birincikanun_22_.pdf
- Akyüz, A. K. (1938). Mekteplerde Ceza I, *Cumhuriyet Gazetesi*, 24 Nisan. Erişim adresi: http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1938/cumhuriyet_1938_nisan/cumhuriyet_1938_nisan_24_.pdf

- Akyüz, A. K. (1938). Mekteplerde Ceza II, *Cumhuriyet Gazetesi*, 25 Nisan. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1938/cumhuriyet_1938_nisan_/cumhuriyet_1938_nisan_25_.pdf
- Akyüz, A. K. (1938). Mekteplerde Ceza III, *Cumhuriyet Gazetesi*, 26 Nisan. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1938/cumhuriyet_1938_nisan_/cumhuriyet_1938_nisan_26_.pdf
- Akyüz, A. K. (1938). Kamp Hayatı, *Cumhuriyet Gazetesi*, 23 Temmuz. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1938/cumhuriyet_1938_temmuz_/cumhuriyet_1938_temmuz_23_.pdf
- Akyüz, A. K. (1938). Çocuk Bahçeleri, *Cumhuriyet Gazetesi*, 14 Ağustos. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1938/cumhuriyet_1938_agustos_/cumhuriyet_1938_agustos_14_.pdf
- Akyüz, A. K. (1938). Hırçın Çocuklar, *Cumhuriyet Gazetesi*, 21 Ağustos. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1938/cumhuriyet_1938_agustos_/cumhuriyet_1938_agustos_21_.pdf
- Akyüz, A. K. (1938). Aile Disiplini, *Cumhuriyet Gazetesi*, 28 Birinci Kanun, Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1938/cumhuriyet_1938_birincikanun_/cumhuriyet_1938_birincikanun_28_.pdf
- Akyüz, A. K. (1939). Mektep Otoritesi, *Cumhuriyet Gazetesi*, 8 Şubat. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1939/cumhuriyet_1939_subat_/cumhuriyet_1939_subat_8_.pdf
- Akyüz, A. K. (1939). Mektep Alemleri, *Cumhuriyet Gazetesi*, 17 Şubat. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1939/cumhuriyet_1939_subat_/cumhuriyet_1939_subat_17_.pdf
- Akyüz, A. K. (1939). Mürebbinin Kaliteleri, *Cumhuriyet Gazetesi*, 28 Şubat. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1939/cumhuriyet_1939_subat_/cumhuriyet_1939_subat_28_.pdf
- Akyüz, A. K. (1939). Otorite ve Otoritarizm, *Cumhuriyet Gazetesi*, 24 Mart. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1939/cumhuriyet_1939_mart_/cumhuriyet_1939_mart_24_.pdf
- Akyüz, A. K. (1939). Ceza Nasıl Olmalı?, *Cumhuriyet Gazetesi*, 7 Nisan. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1939/cumhuriyet_1939_nisan_/cumhuriyet_1939_nisan_7_.pdf
- Akyüz, A. K. (1939). Cezasız Terbiye Sistemi ve Anormal Çocuklar, *Cumhuriyet Gazetesi*, 3 Mayıs. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1939/cumhuriyet_1939_mayis_/cumhuriyet_1939_mayis_3_.pdf
- Akyüz, A. K. (1939). Marazi Temayüller, *Cumhuriyet Gazetesi*, 21 Mayıs, Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1939/cumhuriyet_1939_mayis_/cumhuriyet_1939_mayis_21_.pdf
- Akyüz, A. K. (1939). Mektep Disiplini, *Cumhuriyet Gazetesi*, 25 İkinci Kanun. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1939/cumhuriyet_1939_ikincikanun_/cumhuriyet_1939_ikincikanun_25_.pdf
- Akyüz, A. K. (1939). Oyun Hakkı, *Cumhuriyet Gazetesi*, 29 İkinci Kanun. Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1939/cumhuriyet_1939_ikincikanun_/cumhuriyet_1939_ikincikanun_29_.pdf
- Akyüz, A. K. (1939). Karakter Farkları, *Cumhuriyet Gazetesi*, 22 Şubat, Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1939/cumhuriyet_1939_subat_/cumhuriyet_1939_subat_22_.pdf
- Akyüz, A. K. (1939). Baba Hakimiyeti ve Dayak, *Cumhuriyet Gazetesi*, 25 Nisan, Erişim adresi:
http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/cumhuriyet//cumhuriyet_1939/cumhuriyet_1939_nisan_/cumhuriyet_1939_nisan_25_.pdf

EXTENDED ABSTRACT

The young republic attached particular importance to education to raise good citizens who love their homeland and know their duties and responsibilities towards the state. We can say that this expectation was expressed in Atatürk's speeches and statements and all the educational congresses of the republican period. With the abandonment of the idea of children as young adults, the child was formulated as a specific age group. And children's education on the eve of a significant change had to be correct. Every revolution has left a testament of change to children and made children the subjects of a long-term story. For this reason, no matter which period you

scrape, a children's story will surely come out from underneath. Children are the carriers and the whole story of the system is entrusted to them. It is not easy for countries to change. The robust child is mostly a reflection of these years. Society needs small citizens to embrace this remarkable transformation. This is why children have been at the center of the strategist moves of politics in times of drastic change. This is why education was the key to the country's existence. As a sum of these concerns, the educational philosophy of the period can be summarized as investing in people and creating people who would do great things. The analogy of the post-war period as a country without people made this initiative a state policy. On the other hand, the image of the "sick man" inherited by the republican cadres also paved the way for an overhaul of education. In this study, the documentary screening method was used, and thirty-two (32) articles dated 1938 and 1939 were analyzed. The articles written by Ali Kami Akyüz, Peyami Safa's uncle, under the title "Children's Terbiyesi" were analyzed in terms of four main themes ("characteristics of children", "punishment", "school-teacher-family", "willpower-intention"). It was thought that İsmail Hakkı Baltacıoğlu's book "Terbiyesi Çocuk Terbiyesi", one of the most influential thinkers of the period, would support digital content. Throughout the articles, the concepts (authority, obedience, order, discipline) are treated with pedagogical expansions. Authority functions as a central concept in a child's upbringing. We can say that this word, which sounds harsh, provides this functionality through objections to authoritarianism. Namely, authoritarianism, which has a counterpart in the military order and, in a sense corresponds to the state of war, has no place in child education. A child is an age group that should not be left unattended. For the right guidance, an authority that harbors feelings of love and respect must be put into circulation. In this authority, fear is replaced by respect. Punishment, on the other hand, will not serve the purpose of revenge, but to awaken the dormant consciousness. According to the authors, the main reason why children are petulant, lazy, or wimpy is authority that is not circulated in the right hands. In this respect, power should be centered on guidance, not harshness, and should serve the child to acquire habits. Proper administration of punishment and discipline is critical. Dire punishment and beatings/ violence are a blow to the child's desire for freedom. Violence is defined as the cruelty of an imperialist state against its people. The ability of a child subjected to unjust punishment, whose right to play and recreation is taken away, will change its course, and the child will see rebellion as a solution. In the analyzed texts, there are details on how and under what circumstances punishment can be used. Namely, punishment helps to educate the feeble conscience, and punishments are preliminary to constructive initiatives. This preparation depends on the nature of the relationship between punishment and benefit. Punishment aims to facilitate the child's brute aspects and combat the child's animal egoism. For punishment to heal and be beneficial, a sense of justice must be observed, the child's dignity must not be offended, and punishment must be explained to the child in terms of its actual value. Violent punishment will nurture feelings of hostility, break the child's dignity, and create a profile of a child who is stubborn and incapable of self-realization. According to the authors, the childhood of these children has been stolen. In this respect, both authors object loudly to punishment blended with fear, anger, and hatred. Akyüz describes the teacher as the sun of the school world. Love is a strong emotion in the teacher-student relationship. Teachers are the main actors of loyalty based on respect and authority without authoritarianism. Teachers are the ones who balance love and care, who are impartial, who can explain the essence of punishment to the child, and who best explain what authority is or is not with their order-centered practices. By placing the teacher at the center of their development, the child will recognize power and legitimize it in their own identity, not through fear but through respect. The last link in the process is the last stop of the pedagogical goals, the training of the will, and the child's second nature, habits. At this stage, the child will mature and direct their personal development with inner conviction, not for appreciation.